

АГЕНТЛАГУУДЫН СУРГАЛТЫН ИРЦИЙН БҮРТГЭЛ

Сэдэв: Засгийн газрын 2020 оны 217, 218 дугаар тогтоол болон Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын 2020 оны 100 дугаар тушаалаар батлагдсан журмууд

Байгууллагын нэр:

Огноо: 2023 оны 9 сарын 26-ны өдөр

д/д	Овог нэр	Албан тушаал	Гарын үсэг
1.	М. Дүүр шүүх	Регийн сангийн дарга	М. Хийгуй
2.	У. Энхбат	5-р баг ЗД	У. Энхбат
3.	Р. Тавасурэн	6-р багийн ЗД	
4.	М. Гүрбадам	3-р БАГ Н/А	
5.	Д. Ашигшүүр	ЗДТБ. Билш мрт	Д. Ашигшүүр
6.	Х. Малор	байгууллагын дарга	Х. Малор
7.	Т. Гантулга	ЗДТБ-ын багийн дарга	Т. Гантулга
8.	В. Валерий	Иргэдийн бодлоом журмын дарга	В. Валерий
9.	А. Эрдэнэ	2-р баг Засаг дарга	А. Эрдэнэ
10.	А. Хонгор	Орлог дүгнэлт	А. Хонгор
11.	А. Цэцэг	1-р багийн ЗД	
12.	Б. Лхамсүх	Сүхбаатар сумын дарга	Б. Лхамсүх
13.	М. Аюулбаяр	Сүхбаатар сумын байр газар тариалан хэрэгсэл	М. Аюулбаяр
14.	Г. Бадрах	хүрээ	Г. Бадрах
15.	М. Заморина	Хөдөлгөөн эрхлэх, хувиар ажиллагаа Х/Мэргэжлийн	М. Заморина
16.	Д. Сүхбаатар	Хөдөлгөөн эрхлэх хэрэгсэл	Д. Сүхбаатар
17.	Д. Ариунтөгс	САТД	Д. Ариунтөгс

БАТЛАВ:

ЗДТГ-н дарга.....П.Наранмандах

**Албан хаагчдад “Сэтгэлийн боловсрол” сэдвээр зохион байгуулах
дотоод сургалтын төлөвлөгөө**

2023.02.13

Сүмбэр

Зорилго: Албаг хаагчдад сэтгэлийн боловсрол гэж юу болох, хүмүүстэй хэрхэнхэрхэн харилцах, стрессээс яаж гарах, өөрийгөө хянах, хамтарч ажиллах, сэтгэн бодох, бусдын санааг хүлээн авах зэрэг ойлголтыг олгоно.

Хамрах хүрээ: Тамгын газрын албан хаагчид

Хугацаа: 2023 оны 02 дугаар сарын 14-ны 11:00 цагт

Зохион байгуулах үйл ажиллагаа

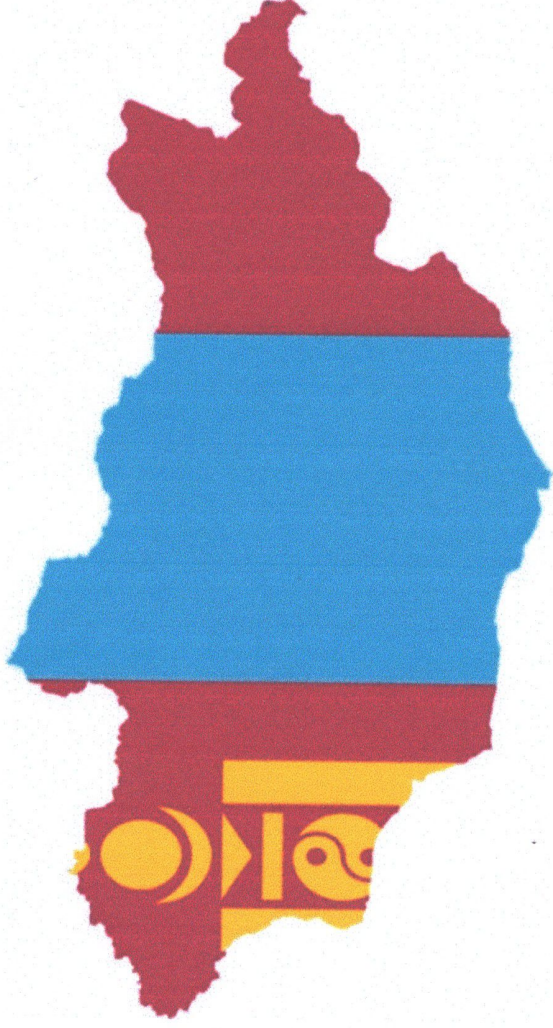
	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах эзэн
1	Сэтгэл өөрчлөгдвөл амьдрал өөрчлөгдөнө	11:00-12:30	Насан туршийн боловсролын төв, Сэтгэлийн боловсрол төв

Сургалтын төлөвлөгөө гаргасан

Дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн

Э.Сарнай

**СЭТГЭЛ ӨӨРЧЛӨГДВӨЛ
АМЬДРАЛ ӨӨРЧЛӨГДӨНӨ.
ӨӨРЧЛӨГДСӨН МОНГОЛЫН
ТӨЛӨӨ ХАМТДАА!**

Сэтгэлийн боловсролын төв

Сэтгэлийн боловсролын төв нь

1995 онд, залуучуудад зориулсан жинхэнэ аз жаргал, зөв сэтгэлийн боловсрол эзэмшүүлэхэд санаа нэгдсэн хүмүүс нэг газарт цугларсан. 2012 оны 7-р сард Солонгос улсад залуучуудын асуудал хариуцсан 20 гаруй улсын сайд нар олон улсын сайд нарын дэлхийн форумоор "Мэдлэгт суурилсан боловсрол"-ын хязгаарыг давах арга замыг хэлэлцэж "Хүн чанарын боловсрол олгох" гэсэн хамтарсан тунхаглал гаргасан. 2013 онд бид албан ёсоор "Олон улсын сэтгэлийн боловсролын төв"-ийг байгуулсан. Олон улсын сэтгэлийн боловсролын төв нь дэлхийд хамгийн анхны сэтгэлийн боловсролын төв бөгөөд улс орны ирээдүйд дэмжлэг үзүүлэх, залуучуудад амьдралын жинхэнэ утга учир, үнэ цэнийг ухааруулах, зорилгоо олоход нь тусалдаг.

Сургууль, цэрэг, аж ахуйн нэгж гэх мэт бүх салбарт сэтгэлийн боловсролыг сургаж байна.

Мөн олон орноос сэтгэлийн боловсролын лекц уншуулах хүсэлт гаргаснаар бид олон улсын боловсролын туршлагыг эзэмшсэн. Өнөө үед сэтгэлийн боловсрол нь дэлхий даяар маш хурдацтай тархаж байна. Монгол улсад 2016 онд салбар нээсэн.

Сэтгэлийн боловсролын төв

01. хөтөлбөр

1. Лекц

2. Сэтгэлийн боловсролын (Тоглоом наадам)

Хүмүүс өөрсдийнхөө амьдралыг өөрчлөх гэж хичээдэг боловч сэтгэлийн талаар мэддэггүй учраас ихэнх нь бүтэлгүйтэхэд хүрдэг. Голын урсгал байдаг шиг мөн сэтгэлийн урсгал байдаг. Олон сэдэвтэй лекцээр дамжуулан амьдралд хэрэгцээтэй сэтгэлгээний талаар сурах боломжтой.

Энэ тоглоом тоглосноор

лекцийн гол учрыг илүү сайн ойлгож авахад дөхөм болдог.

Бас лекцээс сурсан

сэтгэлгээг бодит байдал

дээр хэрэгжүүлэн

туршсанаар лекцийн

сэдвийг удаан ой санамжинд

тогтоож чаддаг.

3. Харилцан ярих болон илтгэл тавих

Лекцээс ойлгосон зүйл

болон ухаарсан зүйл

бусадтай харилцан ярьж

хүмүүсийн өмнө илтгэл

тавьснаар өөрсдийнхөө

санааг илэрхийлэхэд

дасгалжуулж өгдөг.

Хөтөлбөр

Агуулга

—

Харилцан
ярилцах
Илтгэл тавих

Соёл иргэншил хөгжсөнөөр хүний амьдралын чанар дээшилсэн боловч эцэг эхчүүд, хүүхдүүд, багш нар, шавь нар болон компаний гишүүд хоорондоо дотно харилцаа холбоо байхгүй болсноор нийгмийн асуудал үүсч эхэлдэг.

Энэ сургалтаар бид сэтгэлээ илэрхийлж, харилцан ярилцсанаар бие биентэйгээ зөв ойлголцож чин сэтгэлээсээ хүмүүстэй харилцахыг сурдаг.

Сэтгэлийн боловсролын төв

Баярлалаа

Олон улсын сэтгэлийн боловсролын төв

Утас: 89891126 Пүрвээ

Sns: <https://www.facebook.com/groups/904642956237885/>

Хаяг: Схд 17-р хороо 33-3

БАТЛАВ:

ЗДТГ-н дарга П.Наранмандах

**Албан хаагчдад “Түмэн дасгал” сэдвээр зохион байгуулах
дотоод сургалтын төлөвлөгөө**

2023.04.25

Сүмбэр

Зорилго: Албан хаагчдад ажлын байран дахь хөдөлгөөний дутагдал, хөдөлгөөний дутагдлаас болж үүсч болох эрсдлүүдийг бууруулах, жингийн, илүүдлээс үүдэлтэй өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зорилготой. үе мөчний, чихрийн шижин гэх мэт.

Хамрах хүрээ: Тамгын газрын албан хаагчид

Хугацаа: 2023 оны 04 дүгээр сарын 21-ны 10:00 цагт

Зохион байгуулах үйл ажиллагаа

	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах эзэн
1	Хөдөлгөөний дутагдал ба таргалалт.	10:00-11:00	Говьсүмбэр аймгийн эрүүл мэндийн газар.

Сургалтын төлөвлөгөө гаргасан

Сүмбэр сумын ХАБЭА

Ц.Пүрэвсүрэн

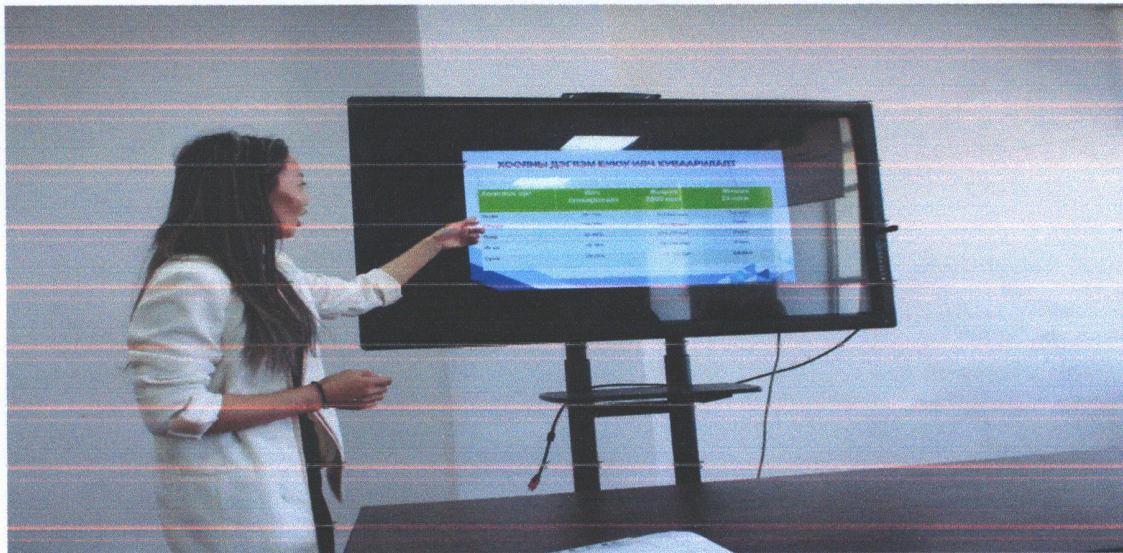
Илтгэх хуудас

2023-04-сарын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн аяны хүрээнд сүмбэр сумын ХАБЭА-зөвлөл Говьсүмэр аймгийн эрүүл мэндийн газартай хамтарч сүмбэр сумын албан хаагчдад хөдөлгөөний дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалт зохион байгууллаа.

Илтгэх хуудас бичсэн ХАБЭА

Ц.ПҮРЭВСҮРЭН

БАТЛАВ:

ЗДТГ-н дарга... П.Наранмандах

**Албан хаагчдад “Жендер ба хүний эрх” сэдвээр зохион байгуулах
дотоод сургалтын төлөвлөгөө**

2023.04.25

Сүмбэр

Зорилго: Албан хаагчдад жендерийн ялгаатай үнэлэмж, хэвшмэл ойлголт, тэгш байдал, ялгаварлан гадуурхалт болон жендерийн хүчирхийлэл, хүний эрхийн зөрчил гэж юу вэ, гомдол мэдээллийг хэрхэн гаргах талаарх ойлголтыг олгоно.

Хамрах хүрээ: Тамгын газрын албан хаагчид

Хугацаа: 2023 оны 04 дүгээр сарын 26-ны 09:00 цагт

Зохион байгуулах үйл ажиллагаа

	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах эзэн
1	Жендер ба хүний эрх	09:00-09:50	Хүний эрхийн Үндэсний комиссын Говьсүмбэр аймаг дахь төлөөлөгч

Сургалтын төлөвлөгөө гаргасан

Дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн

Э.Сарнай

Сургалтад хамрагдсан талаарх илтгэх хуудас

2023.04.26

Сүмбэр

Дотоод сургалтын төлөвлөгөөний дагуу Хүний эрхийн Үндэсний комиссын Говьсүмбэр аймаг дахь төлөөлөгч Наранбаатар “Жэндэр ба хүний эрх” сэдвээр сургалт зохион байгуулж нийт 20 албан хаагч хамрагдлаа.

Илтгэх хуудас бичсэн:

Дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Э.Сарнай'.

Э.Сарнай

"ЖЕНДЭР БА ХҮНИЙ ЭРХ" СУРГАЛТЫН БҮРТГЭЛ
(СҮМБЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР)

2023 оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдөр

Говьсүмбэр аймаг

Д/д	Овог, нэр	Албан тушаал	Хүйс	Утасны дугаар	Цахим шуудангийн хаяг
1.	М. Чидармаа	амьттан	эм.	88058524	Undarmaa.fgc@gmail
2.	Г. Бадрагмаа	хүүхд	эр	88767377	toori.moi@gmail
3.	М. Гурбадам	Төрийн үйлчилгээ оператор	эр	88543397	Mugadymee@gmail.com
4.	Б. Оюунсүх	Б.З.Д	эр	99054259	puiceetsetsegmaa@gmail
5.	Д. Зайсагзориг	Засаг даргын Огноо	эр	95999385	erhembcuyrdavaa001@gmail
6.	У. Золдотар	БЗД.	эр.	99052679	tsedorenkhvartar@gmail.
7.	Д. Дорж-Эрдэм	хөдөлмөрч	эр	9921251	batdimegbolderdene@gmail.com
8.	Б. Бонорцукт	мэргэжилтэн	эм	89104909	bbaatag960@gmail.com.
9.	Д. Амгалан	Боловсрол	эм.	9811798.	visighishig81@gmail.com.
10.	М. Дамсрин	ХОХАА Хөдөлгөөний үйлчилгээний	эм	88701749	delgor.mrs@gmail.com
11.	Б. Хүмүүжил	Самуу арга зориулалтын	эм	88037124.	нурмика.ubh@gmail.com.
12.	Х. Малар	Самуу арга зориулалтын	эм	99549072	hulganaamalar@gmail.com.
13.	А. Энхтүвшин	Б.З.Дарга	эм	86117788	do185umd@gmail.com.

ЖЕНДЭР БА ХҮНИЙ ЭРХ

2023 ОНЫ 4 ДҮГЭЭР САРЫН 26

Эмэгтэй	Эрэгтэй
<p>Хүч чадартай Гой гөнгөн хувирсан дуртай Үзэсгэлэн гоо, дур булаам Уян зөөлөн, нэлээдхэн уйлаамай Сэтгэн бодох чадартай Цэвэрч нийлэй</p>	

ХҮИС	ЖЕНДЭР
Биологийн шөөхтэй	Нийгмийн шөөхтэй
Төрөлхөн шөөхтэй	Төрөлхөн бус
Өөрчлөгдөхгүй	Өөрчлөгддөг

Хүйс гэдэг нь эрэгтэй, эмэгтэй хулуурын биологийн ялгаа юм. Энэ нь эрэгтэй, эмэгтэй хулуусийн бие мөхбөдтэй нь холбоотой байдаг.

Улс төр, эрх зүй, эдийн засаг, нийгэм, соёлын ба гэр бүлийн харилцаанд эрэгтэй, эмэгтэй хүний гүйцэтгэх үүрэг хүйсээс хамаардаг. Тэдний нийгэмд эзлэх байр суурийн талаар уламжлагдан тогтсон, түүхэн явцад хувьсан өөрчлөгддөг ойлголт, үзэл, хандлага.

ЖЕНДЭР ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Эмэгтэй	Эрэгтэй
<p>Альяслаг, урлагийн мэдрэмжтэй Төгс мэдлэг, эзэмшэх, сурах чадартай Хариуцааны өнөөр соёлтой Дураамттай, хайр зориулалд дуртай Нөхөрсөг, ирээдүй Уламжлалт, түүхтэй Зорьсондоо хүрэх чадартай Эзэрхэг туршлагыг Зоригтой шийдвэртэй Дуулаагартай даруу төлөө</p>	

ХҮИСНИЙ АСУУДАЛУУТ НИЙГМИЙН АСУУДАЛУУ?

- Эмэгтэйчүүд хүүхэд төрүүлдэг. Эрчүүд үгүй. **Хүйс**
- Охид дөлгөө, хөвгүүд эрэмжтэй байдаг. **Нийгэм**
- Нэг эрэгтэй хүүхдийг охид шиг хүмүүрүүлсэн ч тэр яамт ояц сурдаг. **Нийгэм**
- Энэтхэгийн ХАА-н сөлбөрт эмэгтэйчүүд эрчүүдийн цаашдын 40-80 хувийг авдаг. **Нийгэм**
- Их Британид барилгын нээх ажилчид нь эрэгтэйчүүд. **Нийгэм**
- Эмэгтэйчүүд хүүхдээ хөхөөр хоолоодог, эрчүүд уужах чадна. **Хүйс**

ДАСГАЛ АЖИЛ

Түрэг	Хүйс	Жендер
Хүүхэд хөхүүлэх	😊	😊
Хоол хийх	😊	😊
Уйлах	😊	😊
Уйрбан жолоодох	😊	😊
Салхиаг уржуулах	😊	😊
Биеэ тоолох	😊	😊
Дуу хоолой нь өөрчлөгдөх	😊	😊
Сулжил, нэхэх	😊	😊
Шийдвэр өгөх	😊	😊

Эмэгтэй	Эрэгтэй
<p>Мэргэжлийн өнөөр чадартай Гэрээг, авч эзэмдэ алаатай Хүний сэтгэлийг сайн ойлгох чадартай Урвн бүтээл хийж, зохион бүтээх, турвиж чадартай Хууцд хөхүүлдэг Хоол хөнддэг Түлээ хөнддөг Гэр цаахирдаг Гэх мэт</p>	

ХҮИСНИЙ ЯЛАМЖТАЙ БАЙДАЛ ХҮВЬ ХҮНИЙ ҮНЭЛЭМЖИД НОЛВОЛДОГ ЭСЭГ?

ГЭРИЙН АЖИЛ ХИЙЖ, ХҮҮХДЭЭ АСАРДАГ БОЛ

НИЙГЭМ, УЛС ТӨРИЙН АМЬДРАЛД ИДЭВХТЭЙ ОРОЛДОГ БОЛ

- Шийэмтэй, чадварлаг
- Хайтэй хэвцэг

ЭНГИЙН БАЙВАЛ

- Хэзгүй, гүндүүгүй
- Хайш лийш, арчаагүй

АМХИЯТАНД ХҮРСЭН, НЭРД ГАРСАН БОЛ

- Чадварлаг нөлөөтэй
- Сүйсээтэй (Хэний татгалсаар бол?)

Наардлага тавьдаг, эрхээ хамгаалахыг оролддог, заргалддаг бол

- Шулуун, шударга
- Хэрүүлч, илүү ү

Эргэж, эмэгтэй хүнүүст ийнхэмээ тогтоосон нийцээг дүр тус, стандарт

бу хайш болох
бу хайш болохгүйг үндэрсөйд, дох

Жендэрийн ялгаварлан гадурхалт

Мэдлэг, боловсролтой бөгөөд санаагаа чөлөөтэй илэрхийлдэг бол

- Их мэдлэгтэй хүн
- Мэдэмхийрдэг хүүхэн

Хөгжилтэй, наргианч, нийтэч байвал

- Нөхөрсөг, хошин шопин мэдрэмжтэй
- Айлгүй, задгай, чалчаа

ЖЕНДЭРИЙН ЯЛГААТАЙ ҮНЭЛЭМЭГ, ХЭВШМЭЛ ОЙГОЛТЫГ БҮРДҮҮЛДЭГ, БЭХЖҮҮЛДЭГ СОЁЛЫН ИНСТИТУЦУУД

- > Хэлц үг, өвөрмөц хэллэг, аман яриа
- > Дуу
- > Савангийн дуурь, драм, ардын урлаг
- > Шашир
- > Соёл, зан заншил
- > Боловсрол
- > Хөгжлөл мэдээлэл

НИЙГЭЭС ТУИГАХ ХЭВШЭЛ ОЙЛГОЛТЫН ЭСРЭГ

Хүмүүс өөрсдөө хэн байгаа сонгох сонголттой байх нь чухал

ЖЕНДЭРИЙН ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХАЛТ

Улс төр, эрх зүй, эдийн засаг, нийгэм, соёлын ба гэр бүлийн харилцаанд болон аливаа бусад салбарт:

- эрэгтэй, эмэгтэй хүнийг хүйсийн шинж, гэрлэлтийн байдлаар нь
- ялгаварлах,
- үгүйсгэх,
- хянагварлах үйлдэл, эс үйлдэхгүй

Юуа "Жендэрийн ялгаварлан гадуурхалт" гэж үзэхгүй бэ?

- Орон сууц түүрээслэх буюу хамтран хөлслөхөд зөвхөн аль нэг хүйсийн хүнийг сонгох;
- Аль нэг хүйсийн гишүүнчлэл бүхий төрийн бус байгууллага байгуулах;
- Нэг хүйсийн хүмүүсийг хамруулсан урлаг, спортын уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах;
- Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллага зэрэг байгууллагын ажил, үйлчилгээний онцлогоос хамаарч нэг хүйсийн хүнийг сонгох.

ЖЕНДЭРИЙН ТЭГШ БАЙДАЛ

- Аливаа харилцаанд тэгш оролцох
- Хөгжлийн үр шимийг тэгш хүртэх
- Хөгжилд эрх тэгш хувь нэмрээ оруулснаар жендэрийн ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх

ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХАЛТ ДАРААХ ТЭГШ ЭРХ, БОЛОМЖИЙГ ХЯГГААРЛАСНААР ИПЭРНЭ.

- Улс төрийн нэгд, хэлбэрсэд ялгагдсан явдал
- Сонгуульд нэг дэмжээ, сонгодог
- Хувийн ах ахуй эрхлэх
- Хувийн ахтай байх, эзэмшээ, ажиллаж, зөвхөн зарцуулах
- Хөдөлмөрлөх
- Эрүүл мэндээ хянагуулах
- Сурч боловсрох
- Шинжлэх ухаан, урлагийн бүтээл туслах
- Гэр бүлийн дүрэмбэлээс өнгөт байх

Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл

- Жендэрээс үүдэлтэйгээр бусдад
- Бие махбодийн
- Балгийн
- Сэтгэл санааны гэм хор
- Эдийн хохирол учруулсан, учруулж болохгүй үйлдэл, эс үйлдэхгүй

Тоглоом тоглуулах – Жендэрийн ялгаварлан гадуурхалт

- Улаан – Олон жил уулзаагүй маш чухал хүн
- Ногоон – Таны өдөр бүр тааралддаг хүн
- Хар – Танд төвөг удах болно гэж боддог хүн

ЮУА "ЖЕНДЭРИЙН ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХАЛТ" ГЭЖ ҮЗЭХГҮЙ БЭ?

- Зөвхөн нэг хүйсийн онцлог хэрэгцээнд нийцсэн эрүүл мэнд, боловсролын зэрэг төрөлөгсөн үйлчилгээ үзүүлэх;
- Оюутан, сурагчдын дотуур байр, эмнэлэг, өвчлөлийн байгууллага, амралт, сувилал, хорих газар болон түр савтуулах байр, эрүүлжүүлэх байранд эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийг хүйсээр ялган байрлуулах;

Жендэрт суурилсан хүчирхийллийн хэлбэрүүд

- Гэр бүлийн хүчирхийлэл
- Ажлын байрны балгийн дарамт
- Балгийн хүчирхийлэл
- Хүн худалдаалах гэмт хэрэг
- Хүчээр биеийг нь үнэлүүлэх
- Хүчээр гэрлүүлэх

ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЭЛ ШАЛГАХ

- МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСН ХУУЛИЙН 16 ДУГААР ЗҮЙЛИЙН 16.12 ДАХЬ ХЭСЭГТ: "Төрийн байгууллага, албан тушаалтанд өргөдөл, гомдлоо гаргаж шийдвэрлүүлэх эрхтэй. Төрийн байгууллага, албан тушаалтан нь иргэдийн өргөдөл, гомдлыг хуулийн дагуу шийдвэрлэх үүрэгтэй" гэж заасан.
- Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль

ЭХ СУРВАЛЖ

- МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСН ХУУЛИЙН 16 ДУГААР ЗҮЙЛИЙН 16.12 ДАХЬ ХЭСЭГТ: "Төрийн байгууллага, албан тушаалтанд өргөдөл, гомдлоо гаргаж шийдвэрлүүлэх эрхтэй. Төрийн байгууллага, албан тушаалтан нь иргэдийн өргөдөл, гомдлыг хуулийн дагуу шийдвэрлэх үүрэгтэй" гэж заасан.
- Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль

ӨРГӨДӨЛ, ГОМДЛЫГ АМАР, БИТГЭР, ЦАХЫ САЛБАР ИЛИ РЭДИО ТУШААЛТАР АРУУН БҮИ АГУУН ТУШААЛТАР БОЛОН ТУШААЛТ ӨГӨӨГӨӨН УГААР ДЭМЖҮҮЛЭХ ГАРГАХ ВЭ?

Өргөдөл, гомдлыг амар, битгэр, цахь салбар илн рэдио тушаалтар аруун буй агуу тушаалтар болон тушаалт ӨГӨӨГӨӨН УГААР ДЭМЖҮҮЛЭХ ГАРГАХ ВЭ?

ГОМДОЛ, МЭДЭЭЛЭЛ ШИЙДВЭРЛЭХ

Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль

Тус хуулийн зорилго:

- Төрийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр, үйл ажиллагааны улмаас иргэдийн эрх зөрчигдсэн, хохирол учирсан бол хохирлоо нөхөн төлүүлэх.
- Өөрчлөгдсөн асуудлаа төрийн байгууллага, албан тушаалтанд шийдвэрлүүлэх (түхэйлбэл: аливаа хохирлоот, тусламид хамрагдах)

ХААНА, ЯМАР АСУУДЛААР ГОМДОЛ ГАРГАХ ВЭ?

- Шүүхийн байгууллага:** Урьдчилсан Иргэн-АНХ
- Зөвөөгөөр байгууллага:** Төр-Иргэн
- Цацалын байгууллага:** Гэмт зэргийг гэмт хэргийн
- Хүний эрхийн Үндэсний Комисс:** Үндсэн хууль болон, Олон улсын гэрээнд үндсэн эрх

ИРГЭДЭЭС ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА, АЛБАН ТУШААЛТАНД ӨРГӨДӨЛ, ГОМДОЛ ГАРГАХ НЬ

ӨРГӨДӨЛ, ГОМДЛЫН ЯЛГАА

"Гомдол" гэж төрийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр эсвэл үйл ажиллагааны улмаас иргэнд хохирол учирсан бол уг хохирлоо барилдуулах, нөхөн төлүүлэхээр гаргаж байгаа албан хүсэлт юм.

"Өргөдөл" гэж иргэн тухайн асуудлыг шийдвэрлэх эрх бүхий төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан албан хүсэлтийг хэлнэ.

АНХААРЛАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА.

www.nhrcm.gov.mn
7000-0222, 70543422
Facebook: Хүний эрхийн Үндэсний Комисс Говьсүмбэр аймагт

БАТЛАВ
Засаг даргын Тамгын газрын дарга
П.Наранмандах

2023 оны 05 дүгээр сарын 05

**Албан хаагчдад “Архивын тухай ойлголт, баримт бичгийн бүрдэл” сэдвээр
зохион байгуулах
дотоод сургалтын төлөвлөгөө**

Зорилго: Баримт хэрхэн хүлээлгэн өгөх, хөтлөх нэрийн жагсаалт хэрхэн үйлдэх, архивт хүлээлгэн өгч буй баримтыг хэрхэн бүрэн бүрдэлтэй хүлээлгэн өгөх талаарх анхан шатны ойлголт өгөх

Хамрах хүрээ: Тамгын газрын албан хаагчид

Хугацаа: 2023 оны 05 дугаар сарын 05-ны 15:00 цагт

Зохион байгуулах үйл ажиллагаа

	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах эзэн
1	Хөтлөх нэрийн жагсаалт гэж юу вэ? Архивт баримт хэрхэн бүрэн бүрдэлтэй хүлээлгэн	15:00-17:00	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн ажилтан Д.Хишигцэцэг

Сургалтын төлөвлөгөө гаргасан

Архив, албан хэрэг хөтлөлт хариуцсан ажилтан

Д.Хишигцэцэг

БАТЛАВ
Засаг даргын Тамгын газрын дарга
П.Наранмандах

2023 оны 05 дүгээр сарын 05

**Албан хаагчдад “Архивын тухай ойлголт, баримт бичгийн бүрдэл” сэдвээр
зохион байгуулах
дотоод сургалтын төлөвлөгөө**

Зорилго: Баримт хэрхэн хүлээлгэн өгөх, хөтлөх нэрийн жагсаалт хэрхэн үйлдэх, архивт хүлээлгэн өгч буй баримтыг хэрхэн бүрэн бүрдэлтэй хүлээлгэн өгөх талаарх анхан шатны ойлголт өгөх

Хамрах хүрээ: Тамгын газрын албан хаагчид

Хугацаа: 2023 оны 05 дугаар сарын 05-ны 15:00 цагт

Зохион байгуулах үйл ажиллагаа

	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах эзэн
1	Хөтлөх нэрийн жагсаалт гэж юу вэ? Архивт баримт хэрхэн бүрэн бүрдэлтэй хүлээлгэн	15:00-17:00	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн ажилтан Д.Хишигцэцэг

Сургалтын төлөвлөгөө гаргасан

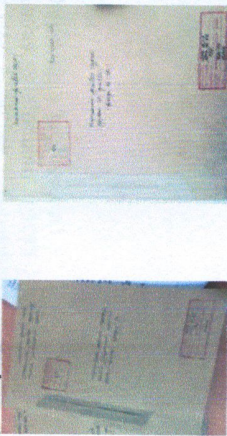
Архив, албан хэрэг хөтлөлт хариуцсан ажилтан

Д.Хишигцэцэг

АРХИВЫН АЖИЛТНЫ СУУРЬ ОЙЛГОЛТ

"АРХИВЫН ХАДГАЛАМЖИЙН НЭГЖ"

Тодорхой шинжээр нь ангилан төрөлжүүлсэн, биет байдлаараа тус тусдаа хадгалагдаж байгаа бүртгэлийн дугаар бүхий нэг буюу хэд хэдэн баримтыг

"ҮНДЭСНИЙ АРХИВЫН САН ХӨМРӨГ"

Хадгалагдаж байгаа байршил, өмчийн хэлбэр, үүссэн эх сурвалж, хугацаанаас үл хамаарч монголын ард түмний амьдрал, хөгжлийн түүхийг тусгасан, эрдэм шинжилгээ, нийгэм, улс төр, эдийн засаг, соёл, шинжлэх ухааны ач холбогдолтой архивт байнга хадгалагдах бүх төрлийн баримтыг

АРХИВЫН АЖИЛТАНЫ ХИЙЖ ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛ ҮҮРГИЙН ЖАГСААЛТ

1. Архивын сонголт, ангилал, хадгалалт
2. Архив дахь баримт бичгийг хүлээн авч боловсруулах
3. Архивын баримтын дагуу лавлагаа мэдээлэл боловсруулах
4. Хадгалалтад байгаа баримт бичгийг бүрдүүлэх
5. Албан тасалгааны ажлын явцыг хянах
6. Баримт бичгийг хадгалах, цахимжуулах
7. Баримтыг бүртгэх, шифрлэх, тооллого хийх нэгжийг цаг тухайд нь бэлтгэх чадвартай байх
8. Шалгалтанд хамрагдах.
9. Гал түймрийн үед аюулгүй ажиллагааны дүрмийг сахин биелүүлэх.
10. Архивын хуулбар авах хүсэлт ирсэн тохиолдолд гаргаж өгөх.
11. Шаардлагатай бол шинэлэг нөөцийг ажилдаа ашиглах

"БАЙГУУЛЛАГЫН АРХИВ"

Хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд үүссэн архивын баримтын бүрдүүлэлт, бүртгэл, хадгалалт, ашиглалтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж байгаа зохион байгуулалтын нэгжийг

"ХӨТЛӨХ ХЭРГИЙН НЭРИЙН ЖАГСААЛТ"

Байгууллагын үйл ажиллагаанд тухайн жилд хөтлөгдөх албан хэргийн нэр, тэдгээрийн хадгалах хугацааг тодорхойлж гаргасан жагсаалтыг

№	Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт	Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт	Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт	Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

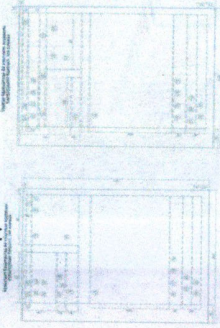
"АРХИВ"

Архивын баримтыг энэ хуульд заасан журмын дагуу хүлээн авах, бүрдүүлэх, бүртгэх, хадгалах, хамгаалах, хяналт тавих, ашиглуулах үүрэг бүхий байгууллага болон байгууллагын зохион байгуулалтын нэгжийг

"БАРИМТ БИЧГИЙН БҮРДЭЛ"

Баримт бичиг зохиож бүрдүүлэх, тэдгээрийг албан ёсны хүчинтэй болгоход зайлшгүй шаардлагатай хууль тогтоомж, стандартаар тогтоосон мэдээллийг

ҮНДЭСНИЙ ТӨВ АРХИВ

Баримтын төрөл зүйл, өмчийн хэлбэр, салбарын хамаарал, нутаг дэвсгэрийн харьяаллаас үл хамааран архивын баримтыг байнга хадгалах бөгөөд төрийн өмчит хамаарах хосгүй үнэт баримтыг улсын хэмжээнд төвлөрүүлж хадгална.

БАРИМТАНД ТООЛЛОГО ЯВУУЛАХ ҮЕД АНХААРАХ ЗҮЙЛ

- 1 • Тавиур, шүгээ болон хайрцаг, хавтас, дугтуйд буй баримтын дараалал, байрлалыг алдагдуулахгүй байх,
- 2 • Буруу байрлуулсан хадгаламжийн нэгж илэрвэл тэдгээрийг байранд нь буцаан байрлуулах,
- 3 • Өөр хөмрөг, архивт шилжүүлбэл зохих хадгаламжийн нэгжийг тогтоох,
- 4 • Данс, бүртгэлд ороогүй хадгаламжийн нэгжийг илрүүлэх,
- 5 • Хөгц болон хорхой шавьжинд идэгдсэн хадгаламжийн нэгжийг тусгаарлах арга хэмжээг тус тус авна

БАРИМТЫН ТОО БҮРТГЭЛД ТАВИХ ҮНДСЭН ШААРДЛАГА

- Архивын баримтын байрны бүтэц, байрлал, хадгалалт, зориулалтын үйл ажиллагаанд хөндөгт тавих зарим шаардлага, үзүүлэлт.
- Архивын баримтын бүртгэлийн зохиоц, хөмрөг, тусламжтай хөмрөг, тусламжгүй хөмрөг, тусламжтай бүртгэлийн баримт бичигт тусгах зарим шаардлага.
- Тус бүртгэлийн баримт бичигт архивын баримтын бүртгэлийн тусламжтай хөмрөг, тусламжгүй хөмрөг, тусламжтай бүртгэлийн баримт бичигт тусгах зарим шаардлага.
- Архивын хадгалалтын үйл ажиллагаанд, тусламжтай хөмрөг, тусламжгүй хөмрөг, тусламжтай бүртгэлийн баримт бичигт тусгах зарим шаардлага.
- Хадгаламжийн нэгж илрүүлэх, тусламжтай хөмрөг, тусламжгүй хөмрөг, тусламжтай бүртгэлийн баримт бичигт тусгах зарим шаардлага.

АРХИВЫН БАРИМТ НЬ ТОО БҮРТГЭЛИЙН

ҮНДСЭН

ТУСЛАХ

Баримт бичгийн дагуу хөтлөгдөнө.

ТООЛЛОГЫН ЯВЦАД

- Хадгаламжийн нэгжийн данс, бүртгэл болон тоо бүртгэлийн бусад баримт бичигт ямар нэгэн тэмдэглэл, засвар хийхийг хориглоно.
- Баримтанд тооллого явуулсаны дараа данс болон хадгаламжийн нэгжийн баталгааны хуудсанд “Тоолов” гэж бичээд тооллого явуулсан он, сар, өдрийг тэмдэглэнэ. Энэ тэмдэглэлийн дор тооллого явуулсан ажилтан албан тушаалын нэр, гарын үсэг, гарын үсгийн тайлалыг гаргацтай бичнэ.

АРХИВЫН ХӨМРӨГИЙН ДУГААР

Тухайн байгууллагын архивын баримтыг байнгын хадгалалтанд анх хүлээн авсан төрийн архив олгоно

ТОО БҮРТГЭЛИЙН ТУСЛАХ БАРИМТ БИЧИГТ

1 • хадгаламжийн нэгжийн дотоод товъёог

2 • эрж сурвалжлах хугацаа дууссан, олдоогүй баримтын акт

Тооллогын явцад гарсан өөрчлөлт хөдөлгөөнийг тоо бүртгэлийн баримт бичигт тусгаж дүнг байгууллагын дэргэдэх БНШК-ын хурлаар хэлэлцүүлсэнээр тооллого дууссан гэж үзнэ.

АРХИВЫН БАРИМТАНД АНХАН ШАТНЫ ТОО БҮРТГЭЛ

Архивын баримтанд анхан шатны тоо бүртгэл хөтөлнө. Архивын тоо бүртгэлийн баримт бичигт зөвхөн архивын ажилтан /эрхлэгч/ баримтын бүрэлдэхүүн, тоо хэмжээ, өөрчлөлт хөдөлгөөний талаар тэмдэглэл хийнэ. Архивын тоо бүртгэлийн бүх баримт бичгийг хадгаламжийн санд сейфэнд хадгална.

ХУРАЛДААНЫ ДАРААЛАЛ :

Хэлэлцсэн нь

- Хуралдааныг хэн даргалсан, хэзээ хаана болж өнгөрсөн, хэн оролцсон, ямар асуудал хэлэлцсэн талаар бичнэ.

Сонссон нь

- Хуралдааны эхлэл, явц, хэлэлцсэн илтгэл, сонгол болон холт гарсан асуулт хариулт, санал шүүмжлэлийг хэлэлцсэн асуудг дарааллаар, уг хэлсэн хүн тус бүрээр бичнэ.

Шийдвэрлэсэн нь

- Хуралдаанаас гарсан шийдвэр, дүгнэлт, удирдлагийн чанарт заалтууд, хариуцах эзэн, гүйцэтгэх хугацааг тодорхой бичнэ.

ХЭВЛЭМЭЛ ХУУДСАНД:

- Байгууллагын лого, тэмдэг
- Байгууллагын нэр
- Баримт бичгийн нэр
- Тэргүү
- Он, сар, өдөр
- Дугаар
- Үйлдсэн газрын нэр

БАТЛАВ:
ЗДТГ-н дарга..... П Наранмандах

**Албан хаагчдад “Харилцаа хандлага” сэдвээр зохион байгуулах
дотоод сургалтын төлөвлөгөө**

2023.05.18

Сүмбэр

Зорилго: Албан хаагчдад сэтгэлийн боловсрол гэж юу болох, хүмүүстэй хэрхэн харилцах, хамтарч ажиллах, сэтгэн бодох, бусдын санааг хүлээн авах, байгууллагын соёл зэрэг ойлголтыг олгоно.

Хамрах хүрээ: Тамгын газрын албан хаагчид

Хугацаа: 2023 оны 05 дугаар сарын 19-ны 09:00 цагт

Зохион байгуулах үйл ажиллагаа

	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хариуцах эзэн
1	Харилцаа хандлага	09:00-09:45	Насан туршийн боловсролын төв, багш Г.Энхжин

Сургалтын төлөвлөгөө гаргасан
Дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн

Э.Сарнай

Сургалтад хамрагдсан талаарх илтгэх хуудас

2023.05.19

Сүмбэр

Насан туршийн боловсролын төвөөс 2023 оны 05 дугаар сарын 19-ны багш Г.Энхжин байгууллагын үйл ажиллагаагаа танилцуулан ёс зүй төлөвшлийн боловсролын хүрээнд “Харилцаа хандлага” сэдвээр албан хаагчдад сэтгэлийн боловсрол гэж юу болох, хүмүүстэй хэрхэн харилцах, хамтарч ажиллах, сэтгэн бодох, бусдын санааг хүлээн авах, байгууллагын соёл зэрэг ойлголтыг өгсөн. Сургалтад нийт 18 албан хаагч хамрагдлаа.

Илтгэх хуудас бичсэн:

Дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн

Э.Сарнай

Харилцаанаас харилцаа үүсдэг

Харилцаа хандлага

ECT-ийн Бетү Г.Энхтөв

Бид:

Хүмүүстэй байгаа холбоотой байдаг. Төрөл бүрийн зан ааш, хэргээрэй үйлчлүүлэгчидтэй өдөр тутам гулгаралд. Тиймээс мэргэжлийн өндөр үр чадвар хүмүүсийн амна хүлээх өөрийн зан суртахууны үүрэг харилцаагаа гүн гүнзгий ухамаарлан байхыг ажлын өндөг шаарддаг. Иймд авилтан хүн өөрийн зан ааш, гаднаа төрх биеэ авч явах байдлаа үнэлж өгч, өөртөө шүүмжлэлтэй хандаж чаддаг байх ёстой.

Өөртөө шүүмжлэлтэй хандаж чадсан хүнд ямар үр өгөөж ирэх вэ?

- Байгууллагын үйл ажиллагааг өндөр түвшинд байлгах чадна
- Өөрийн мэргэжлийн болон хувийн нэг хүндийг хадгална
- Өөртөө итгэлтэй байж ацвее асуудалд эрх үүрэг, харууллага хүлээдэг болно.

Үйлчилгээний ажилтны мэргэжлийн ашиг төрх агуулга шаардлуудыг хангах ёстой:

- Шууданга байх
- Урьдчилан нэгдэх байх
- Өгөрмөсөөр байх
- Тавьцартай байх
- Мэдэл эр чадвартай байх
- Зөвлөмжөө нэр хүндийг эрхэмлэх

Авилтанга бүр байгууллагын нүүрсартай болдог

Байгууллагын бүр авилтан өөрийн амнаг чадвараа харгалж, соёлтой зан аашаа үргэлж нэг амныг харгалж, сэрэмжлэх ёстой. Хэрэв таны үйлчилгээ нь тухайн байгууллагын нэр хүндийг муутар нэмж өгдөг. Нэг болгоос нэг олоо. Бусад амнагчдын хэргээрэйгүй үгүй ивэлдэг. Амнагч нэг бүр байгууллагын нэр хүндийг байж байгууллагын үнэтэй нь авилтан нэг бүрээс харгалздаг. Боломж уламжлалыг өгчөөс нь чөлөө байх. Тэгвэл байгууллагаа тэмцэж байгаагүй гэсэн дэргүүдэлээр ханддаг нь үйлчилгээний харилцааг үйлчилгээний харилцааг аажууруулж, муудал үүсгэнэ. Энэ байх бэлнийг суралдаг мэдэ чухал мэддэг.

Биеэ зөв боловсон авч явах найрсаг эелдэг харилцаа нь тухайн байгууллагын нэр хүндтэй шууд холбоотой.

Чанартай үйлчилгээ үзүүлсэн ч таагүй сэтгэгдэл төрүүлсэн бол үйлчилгээ байгууллагын талаар сөрөг бодол тээгнэ.

Таны тэсвэрлэж болох байсан нэг үг таны ажил, амь нас, эрүүл мэндэд хор хөнөөл учруулж болохыг хэзээ ч бүү мартаарай.

Байгууллагын нэр хүндийг эрхэмлэнэ гэдэг өөрийгөө хүндэлж байгаагийн шинж юм.

Биеэ зөв боловсон авч явах найрсаг эелдэг харилцаа нь тухайн байгууллагын нэр хүндтэй шууд холбоотой. Чанартай үйлчилгээ үзүүлсэн ч таагүй сэтгэгдэл төрүүлсэн бол үйлчилгээ байгууллагын талаар сөрөг бодол тээгнэ.

Таны тэсвэрлэж болох байсан нэг үг таны ажил, амь нас, эрүүл мэндэд хор хөнөөл учруулж болохыг хэзээ ч бүү мартаарай.

Байгууллагын нэр хүндийг эрхэмлэнэ гэдэг өөрийгөө хүндэлж байгаагийн шинж юм.

Замаг сайтай нууранд загас их цуглана, зан сайтай айлд хүн бүхэн цуглана гэдэгчлэн үйлчилгээний ёс зуртэй, өндөр соёлтой газруудад хэрэглэгчид, үйлчлүүлэгчид олноор цугладаг.

Харилцагч үйлчлүүлэгчдийн сэтгэлд хүртэл үйлчилнэ гэдэгт Найрсаг харилцаа* Мэдэлэг* Ур чадварын цогц юм.

Харилцаанаас харилцаа үүсдэг

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа

ECT-ийн Бетү Г.Энхтөв

Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар

№	Овог, нэр	᠑/᠐᠑	᠑/16	᠑/19
1.	Т. Бат-Эрдэнэ	+	+	+
2.	Э. Даваадорж	+	+	+
3.	П. Наранмандах	+	+	+
4.	Н. Идэрзориг	+	+	+
5.	А. Эрдэнэсүвд	+	+	+
6.	Т. Гантулга	+	+	+
7.	Ц. Пүрэвсүрэн	+	+	+
8.	Ц. Энхбаатар	+	+	+
9.	Х. Лхагвасүрэн	+	+	+
10.	Х. Молор	+	+	+
11.	Б. Уранчимэг			
12.	Б. Сувдшүрэн	+	+	+
13.	Б. Болорцэцэг	+	+	+
14.	Э. Сарнай	+	+	+
15.	М. Долгормаа	+	+	+
16.	Ж. Өлзийбаяр	+	+	+
17.	Б. Болор-Эрдэнэ	+	+	+
18.	Г. Баяртогтох	+	+	+
19.	Ч. Ундармаа	+	+	+
20.	О. Оюун-Эрдэнэ			
21.	Д. Хишигцэцэг	+	+	+
22.	Д. Ганбат		+	+
23.	Т. Батмөнх		+	+
24.	Д. Баярхүү		+	+
25.	Э. Отгонбаяр		+	+
26.	С. Туяа		+	+
27.	Ш. Оюунчимэг		+	+
28.	Ц. Цогт	+	+	+
29.	Н. Нямсүрэн	+	+	+
30.	М. Мунхуу	+	+	+
31.	З. Зориг	+	+	+

Иргэдийн хуралтай хамтран
 гэр - гэр хэлэлцэл.

᠑/19 Нийслэл сумын иргэдийн
 Их хуралтай хамтран хэлэлцэл.

Боловсрол нөхөн олгох хөтөлбөрийг дараах байдлаар хэрэгжүүлдэг.

Бага боловсрол нөхөн олгох хөтөлбөр: Бичиг үсгийн боловсрол (нас харгалзахгүй)

Суралцагчийн өөрийн хүсэлтийг үндэслэж, гэр сургалт болон холимог бүлгийн агуулгаар чөлөөт хэлбэрээр зохион байгуулна. Боловсролыг бие даах хэлбэрээр эзэмшүүлнэ.

Суурь боловсрол нөхөн олгох хөтөлбөр:

ЕБ-ын суурь мэдлэг олгох хөтөлбөрт бүх насны иргэд хамрагдана. /9-р анги төгссөн гэрчилгээ олгоно/

Сургалтыг суралцагч нарын хэрэгцээ боломжид тулгуурлан, чөлөөт, уян хатан, олон хувилбарт хэлбэрээр зохион байгуулна.

Бүрэн дунд боловсрол нөхөн олгох хөтөлбөр:

Хөтөлбөрт бүрэн хамрагдсанаар ЕБ-ын 12-р ангийн гэрчилгээ олгогдоно.

Суралцагчийн мэдлэг, чадварын түвшин, суралцах боломжид тохируулан танхимын, зайны, бие даах буюу шавь сургалт, түр сургалтын хэлбэрээр болон хосолсон сургалтын хэлбэрээр зохион байгуулна.

Боловсролын түвшин харгалзахгүйгээр иргэд, олон нийтэд зориулан зохион байгуулдаг үндсэн чиглэлийн сургалтууд

Агуулгаар:

⇒ **Гэр бүлийн боловсрол**

Агуулгын хүрээ: Хүн бүр гэр бүлээ төлөвлөх, үр хүүхдийнхээ бие бялдар, сэтгэц, оюун санааг эрүүл энх байлгаж, эрсдэлгүйгээр хөгжүүлэн өсгөх таатай орчин бүрдүүлэх, гэр бүлийн тулгамдсан асуудлыг зохистойгоор шийдвэрлэх, удмын сангаа цэвэр байлгах, төрөл садан, нийгмийн өмнө хүлээсэн гэр бүлийн гишүүнийхээ үүргийг биелүүлэхэд шаардагдах чадвар эзэмшихэд чиглэнэ.

⇒ **Иргэний боловсрол**

Агуулгын хүрээ: Хүн бүр үндэсний уламжлалт болон иргэний нийгмийн үнэт зүйлийг тэнцвэртэйгээр хослуулан эзэмших, улмаар оюун санаа, гэр бүл, нийгмийн олон талт харилцаанд иргэний хувьд тэгш эрхтэйгээр оролцох, экологи, эдийн засаг, улс төр, эрх зүйн хүрээнд бие дааж болон бусадтай хамтран аж төрөхөд шаардагдах чадвар эзэмшихэд чиглэнэ.

⇒ **Ёс суртахуун-төлөвшилийн боловсрол**

Агуулгын хүрээ: Хүн бүр өсвөр залуу насандаа амьдралын утга, чанарыг танин мэдэж, аж төрөхүйн зорилгоо зөв тодорхойлох, амьдралынхаа чанарыг дээшлүүлэхийн тулд авьяас чадвараа нээн хөгжүүлэх, мэргэжлээ сонгох, эрүүл мэнд, харилцаа, ёс суртахууны хувьд төлөвших, буруу зуршилд автахгүй байх, нийгэмд эзлэх байр сууриа баттай олоход шаардагдах чадвар эзэмшихэд чиглэнэ.

⇒ **Гоо зүй-мэдрэмжийн боловсрол**

Агуулгын хүрээ: Хүн бүр байгаль, нийгмийн зүй зохист хамаарал, түгээмэл гоо сайхныг танин мэдэж, энэхүү төсөөлөл, мэдрэмжээ хүн-байгаль, хүн-нийгмийн харилцаанд бодитойгоор тусган хэрэгжүүлэх, аливаа урлагийн бүтээлээр дамжуулан хүний оршихуйн үнэ цэн, сайхныг түгээн дэлгэрүүлэх, хүртэн мэдрэх чадвар эзэмшихэд чиглэнэ.

⇒ **Амьдрах ухааны боловсрол**

Агуулгын хүрээ: Хүн бүр амьдралынхаа туршид нийгмийн хөгжлөөс хоцрохгүй байх, бие бялдар, оюун санаа, авьяас чадвараа хөгжүүлэх, эзэмшсэн мэргэжлээ тасралтгүй дээшлүүлэх, шинээр ерөнхий болон бичиг үсэг, мэргэжлийн боловсрол эзэмших, санхүүгийн нөхцлөө сайжруулах зорилгоор сургалт, өдөр тутмын үйл ажиллагааны олон арга хэлбэрийг ашиглах чадвар эзэмшихэд чиглэнэ.

⇒ **Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт**

Суралцагчдыг ажил мэргэжлийн төлөвлөлт хийх, шийдвэр гаргахад шаардлагатай мэдээлэл, зөвлөгөө өгөх, дэмжлэг туслалцаа үзүүлэн чиглүүлнэ.